

Ф'ЮЧЕРСИ ТА ОПЦІОНИ ЯК НАЙБІЛЬШ ЛІКВІДНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СПЕКУЛЯТИВНОЇ ТОРГІВЛІ НА БІРЖІ

*А.Д. Швець, студент
О.Б. Білоцерківський, к.т.н., доцент,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»*

На сучасному етапі розвитку світового ринку найбільш ліквідними фінансовими інструментами для спекулятивної торгівлі на біржі є ф'ючерси. Багато в чому схожим з ними фінансовим інструментом є опціони. Ф'ючерси і опціони – це різновид деривативів, похідних фінансових інструментів. Дериватив є письмовим договором про певні дії по відношенню до базових активів. Відмінність деривативу від звичайного договору полягає в тому, що він сам може бути предметом купівлі-продажу, і, таким чином, є цінним папером. При торгівлі деривативами реального переміщення базових активів не відбувається. Розглянемо основні відмінності між ф'ючерсними та опціонними угодами.

Ф'ючерс – це угода купівлі-продажу конкретного товару за конкретною ціною, зафіксованою у певний момент часу і затверджену учасниками угоди [1]. Покупець ф'ючерсу платить, як правило, не повну вартість ф'ючерсу, а лише 10-15 % (так зване гарантійне забезпечення), але прибуток або збиток за контрактом розраховується з повної вартості угоди. Власник ф'ючерсу має право перепродати свій ф'ючерс до закінчення терміну його дії. В іншому випадку він має виконати по ньому зобов'язання, тобто, наприклад, відвантажити товар або заплатити за нього гроші.

Головна різниця між опціоном та ф'ючерсом полягає в тому, що, купуючи опціон, інвестор купує всього лише право, а не зобов'язання [2]. Здійснюючи опціонну угоду, інвестор сплачує так звану премію опціону. Відмінністю опціону від ф'ючерсу є те, що в подальшому, при настанні дати виконання опціону покупець може або скористатися своїм правом, або ні.

Початок цього ринку дала торгівля сільськогосподарською сировиною для переробних виробництв. Відносини між фермерами та виробниками налагоджувалися на довгий термін, протягом якого ціна на сировину могла коливатися в той або інший бік. Оскільки обидві сторони потребували співробітництва, їм довелося домовлятися заздалегідь про терміни закупівлі сировини за конкретною ціною, укладаючи контракти, що стали прототипами нинішніх ф'ючерсів і опціонів. Коли ринок сільгосппродукції став більш розвиненим, виникла необхідність у механізмах перегляду домовленостей. Вони були розроблені з підвищенням попиту і пропозиції. Наприклад, коли попит на фермерську продукцію досить високий і виробник хоче мати право на її купівлю. За це право він платить, купуючи опціон. У разі, якщо він не знайде інших вигідних варіантів, він може це право здійснити. Якщо знайдені інші варіанти, опціон може бути ним проданий, причому за вищою ціною, ніж купувався. Фермеру ж ця ситуація нічим не загрожує, оскільки попит високий. Якщо ситуація зворотна, і фермери борються за збут своєї продукції, вмикається механізм ф'ючерсного контракту, що зобов'язує зробити покупку у встановлений термін за заздалегідь обумовленою ціною. У разі, якщо у виробника з'являються більш вигідні варіанти, він повинен встигнути перепродати ф'ючерс – можливо, за меншою ціною, ніж придбав. Різниця в цінах при купівлі-продажу ф'ючерсів і опціонів стала основою відповідного ринку, причому з його розвитком фізична наявність товару відійшла на задній план. Зараз базовими активами ф'ючерсів і опціонів можуть бути не тільки сільгосппродукти, але і нафта, чорні і кольорові метали, валюта, цінні папери. Торги на біржі за ф'ючерсами та опціонами набули абстрактний характер і проводяться, щоб встановити орієнтовні ціни на товари. Завдяки їм ми знаємо, скільки коштує на світовому ринку барель нафти або грам золота.

Обравши цей вид торгівлі, ви можете освоїти всі особливості біржової гри. При купівлі-продажу ф'ючерсів і опціонів трейдери намагаються вгадати, як будуть змінюватися ціни на базові активи, і за рахунок цього отримати прибуток. Для цього використовуються різноманітні засоби аналітики, статистика, біржові чутки, інсайдерська інформація, досвід,

інтуїція. Входячи на ринок, необхідно мати уявлення, де йде найбільш жвава торгівля. Наприклад, ціни на нафту можуть бути стабільними, а ціни на зерно – коливатися в той або іншій бік. Вибравши, з якими базовими активами вам цікаво мати справу в даний момент, можна вибирати стратегію торгівлі. Вона може змінюватися в залежності від ситуації на ринку.

Якщо ви розраховуєте, що ціни на ф'ючерси або опціони виростуть, вам вигідно їх купувати для подальшого перепродажу за новою ціною. Дочекавшись періоду швидкого зростання цін, від гри на підвищення можна отримати багаторазову прибуток. Ризик тут полягає в тому, що опціони і ф'ючерси мають терміни дії, і в рамках цих термінів зростання цін можна не дочекатися.

Передбачаючи падіння цін, вигідно зайнятися продажем ф'ючерсів і опціонів. Тут також є ризики. По-перше, ви могли очікувати зростання цін, а вони починають падати, і продавати доводиться за ціною нижче, ніж купували. По-друге, ви можете все продати, а ціни виростуть. Тоді ви недоотримаєте можливий прибуток.

Ринок ф'ючерсів і опціонів більш різноманітний, ніж валютний ринок, а значить надає більше можливостей. Він не завжди приносить величезний та швидкий прибуток, і вимагає професіоналізму, але одночасно дає й більш глибоке розуміння торгових стратегій і досвід, який надалі можна успішно застосовувати і на валютному ринку.

Список використаних джерел

1. Ф'ючерс, Навчальні матеріали онлайн [Електронне джерело] / Режим доступу: <http://pidruchniki.com/10611207/finansii/fyuchers>.
2. Опціон, Навчальні матеріали онлайн [Електронне джерело] / Режим доступу: <http://pidruchniki.com/17761214/finansii/optsiuni>.